

לְלַכְתָּ לְאַרְצָא אַחֲרָיִךְ לֹא רְצוֹנָהּ.
וְכֵן הוּא אוֹמֵר (במדבר כ) קַח אֶת
אֶרֶץ, (שם א) קַח אֶת הַלְוִיִּם.
וּמִשׁוּם כֵּן וַיִּקַּח אַבְרָם. מִשָּׁפָה
אוֹתָהּ בְּדַבְרֵיהֶם וְהוֹדִיעַ לָהּ אֵת
דְּרָכֵי בְנֵי הַדּוֹר כַּמָּה הֵם רְעִים.
וּמִשׁוּם כֵּן וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי
אֶשְׁתּוֹ.

וְאֵת לוֹט בֶּן אַחִיו. מָה רָאָה
אַבְרָם לְהַדְבִּיק עִמּוֹ אֶת לוֹט?
אֵלֶּא מִשׁוּם שֶׁצִּפְפָּה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
שֶׁעָתִיד לְצֵאת מִמֶּנּוּ דוֹד. וְאֵת
הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן - אֵלוֹ
הַגֵּרִים וְהַגְּרוֹת שֶׁתִּקְנּוּ אֶת
נַפְשׁוֹתֵם. אַבְרָהָם מְגִיר אֲנָשִׁים,
וְשָׂרָה מְגִירַת נָשִׁים, וּמַעֲלָה
עֲלֵיהֶם כָּאֵלוֹ עָשׂוּ אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אִם כֵּן, כַּמָּה בְּנֵי
אָדָם הָיוּ, אִם תֹּאמַר שְׂכָלְכֶם הִלְכוּ
עִמּוֹ? אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, כֵּן, (וּמִשׁוּם
שְׂכָלְכֶם ד"א וּמִשׁוּם כֵּן כָּלֵם) הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ
הוֹלְכִים עִמּוֹ, כָּלֵם נִקְרְאוּ עִם
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. וְהָיָה עוֹבֵר בְּאַרְצָא
וְלֹא הָיָה פּוֹחֵד, שֶׁפְּתוּב וַיַּעֲבֹר
אַבְרָם בְּאַרְצָא.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, אִם הָיָה פְּתוּב
וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן - הֵייתִי
אוֹמֵר כֵּן. אֵלֶּא כְּתוּב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ.
אֵת - לְרַבּוֹת אֵת הַזְּכוּת שֶׁל כָּל
הַנֶּפְשׁוֹת שֶׁהָיוּ הוֹלְכוֹת עִמּוֹ.
שְׂכָל מִי שֶׁמְזַכֵּה אֶת הָאֲחֵר,
אוֹתָהּ הַזְּכוּת תְּלוּיָהּ בּוֹ וְלֹא זְזָה
מִמֶּנּוּ. מִנֵּיִן לָנוּ? שֶׁפְּתוּב וְאֵת
הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן. הַזְּכוּת
שֶׁל אוֹתָן הַנֶּפְשׁוֹת הִיטָה הוֹלְכָת
עִם אַבְרָהָם.

לָךְ לָךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָה
הִטַּעַם שֶׁהַתְּגִלוֹת הִרְאִישׁוּנָה
שֶׁהַתְּגִלָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
אַבְרָהָם פּוֹתַחַת בְּלָךְ לָךְ, שֶׁהָרִי
עַד כָּאֵן לֹא דָבַר עִמּוֹ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא. מָה הִטַּעַם פְּתַח בְּלָךְ
לָךְ? אֵלֶּא זֶה אָמְרוּ שְׂרַמְזוֹ בְּחֻשְׁבוֹנוֹ מָאָה, שֶׁהָרִי לְמָאָה שָׁנִים נוֹלַד לוֹ בֶּן.

בְּאַרְעָא אַחֲרָא בְּלֹא רְעוּתָא דִּילָהּ. וְכֵן הוּא
אוֹמֵר (במדבר כ) קַח אֶת אֶרֶץ (במדבר א) קַח אֶת
הַלְוִיִּם. וּבְגִין כֵּן וַיִּקַּח אַבְרָם מִשָּׁיָהּ לָהּ בְּמִלִּין
וְאוֹדַע לָהּ אֶרְחִיּהוּן דְּאֲנּוּן בְּנֵי דָרָא כַּמָּה
בִּישִׁין. וּבְגִין כֵּן וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אֶשְׁתּוֹ.
וְאֵת לוֹט בֶּן אַחִיו. מָה חָמָא אַבְרָהָם לְדַבְּקָא
עִמִּיהָ לוֹט, אֵלֶּא בְּגִין דְּצִפְפָּה בְּרוּחַ
הַקֹּדֶשׁ דְּזַמִּין לְמִיפַק מִנִּיהָ דוֹד. וְאֵת הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן. אֵלִין גֵּרִים וְגִירוֹת דְּאֶתְקִינוּ
נַפְשֵׁיהוּ, אַבְרָהָם מְגִייר גּוֹבְרִין וְשָׂרָה מְגִיירַת
נָשִׁין וּמַעֲלָה עֲלֵיהוּן כָּאֵלוֹ עָבְדוּ לָהוּן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא אִי הָכִי כַּמָּה בְּנֵי נֶשְׂאָה הוּוּ, אִי
תִּימָא דְכֻלְהוּ אֲזִלוּ עִמִּיהָ. אָמַר רַבִּי
אֱלֵעָזָר אֵין. (וּבְגִין כֵּלְהוּ ד"א וּבְגִין כֵּן כֵּלְהוּ) בְּנֵי נֶשְׂאָה
דְּהוּוּ אֲזִלִּין עִמִּיהָ כֵּלְהוּ אַקְרוּן (דף עט ע"ב) עִם
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. וְהָיָה מַעֲבֵר בְּאַרְעָא וְלֹא הָוָה
דְּחִיל דְּכֻתִּיב וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאַרְצָא.

אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא אִי הָוָה כְּתִיב וְהַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן הָוָה אֲמִינָא הָכִי, אֵלֶּא
וְאֵת הַנֶּפֶשׁ פְּתִיב, אֵת לְאַסְגָּאָה זְכוּתָא דְכֻלְהוּ
נַפְשָׁאן דְּהוּוּ אֲזִלִּי עִמִּיהָ, דְּכָל מָאן דְּמִזְכֵּה
לְאַחֲרָא הֵהוּא זְכוּתָא תְּלִיא בֵּיהּ וְלֹא אַעֲדִי
מִנִּיהָ, מִנְלָן דְּכֻתִּיב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ
בַחֲרֹן, זְכוּתָא דְּאֲנּוּן נַפְשָׁן הָוָה אֲזִיל עִמִּיהָ
דְּאַבְרָהָם.

לָךְ לָךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן מָאִי טַעְמָא
דְּגִלוּיָא קְדָמָאָה דְּאַתְגְּלִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא עֲלֵיהּ דְּאַבְרָהָם פְּתַח בְּלָךְ לָךְ, דְּהָא עַד
הָכָא לֹא מְלִיל עִמִּיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאִי
טַעְמָא פְּתַח לָךְ לָךְ. אֵלֶּא הָא קְאָמְרוּ דְרַמְזוּ
בְּחוֹשְׁבִינָהּ מָאָה דְּהָא לְמָאָה שָׁנִין אֶתְיִילִיד
לִיה בֶּר.

לָךְ? אֵלֶּא זֶה אָמְרוּ שְׂרַמְזוֹ בְּחֻשְׁבוֹנוֹ מָאָה, שֶׁהָרִי לְמָאָה שָׁנִים נוֹלַד לוֹ בֶּן.

אב"ל תא חזי, כל מה דעביד קדשא ברין
הוא בארעא פלא רזא דחכמתא איהו,
בגין דאברהם לא הוה דביק ביה בקדשא
ברין הוא כדין פדקא חזי, אמר ליה לך
ודא רמז ליה הוא אתר דבעי לאתקרבא בהדיה
דקדשא ברין הוא, ואיהו דרגא קדמאה
לאעלא לקדשא ברין הוא, בגין פך לך לך.
והאי דרגא לא יכיל אברהם לאתאחדא ביה
עד דייעול לארעא דתמן יקבל ליה

לה הוא דרגא, פגוונא דא כתיב, (שמואל ב ב)
וישאל דוד ביי לאמר האעלה באחת ערי
יהודה ויאמר יי עלה ויאמר אנה אעלה
ויאמר חברונה. וכי כיון דמית שאול
ומלכותא אתחזי לדוד אמאי לא קביל
מלכותא מיד על כל ישראל.

א"ל פלא רזא דחכמתא איהו, בגין דדוד
לית ליה לקבלא מלכותא אלא עד
דיתחבר באבקה דאנון בחברון וכדין בהו
יקבל מלכותא. ועל דא אתעפכ תמן שבע
שנין בגין דיקבל מלכותא כדקא יאות וכלא
ברזא דחכמתא ובגין דיתקן מלכותיה.
פגוונא דא אברהם לא עאל בקיומא דקדשא
ברין הוא עד דעאל לארעא.

חמי מה כתיב ויעבר אברם בארץ. ויעבר
וילך מיבעי ליה, אלא הכא הוא רמז
שמה קדישא דאתחתיים ביה עלמא בשבעין
ותרין אתוון גליפן דכלהו בשמה דא. כתיב
הכא ויעבר וכתוב התם (שמות לד) ויעבר יי על
פניו ויקרא:

בספרא דרבי ייסא סבא פתיב הכא ויעבר
אברם בארץ וכתוב התם (שמות לג) אני
אעביר כל טובי. והוא רמז לקדושה דארעא
דאתי מאתר עלאה כדקא חזי. עד מקום

אב"ל בא תראה, כל מה שעשה
הקדוש ברוך הוא בארץ, הכל
הוא סוד של חכמה. משום
שאברהם לא היה דבוק בקדוש-
ברוך הוא אז פראוי, אמר לו לך
לך. וזה רמז למקום שהוא
שצריך להתקרב עם הקדוש
ברוך הוא, והיא הדרגה
הראשונה להכנס לקדוש-ברוך-
הוא, משום פך לך לך.

ובדרגה הזו לא יכול אברהם
להאחו בה עד שיכנס לארץ,
ששם יקבל את הדרגה הזאת.
כמו כן כתוב (שמואל-ב ב) וישאל
דוד בה' לאמר האעלה באחת
מערי יהודה ויאמר ה' עלה
ויאמר דוד אנה אעלה ויאמר
חברונה. וכי כיון שמת שאול
והמלכות ראויה לדוד, למה לא
קבל את המלכות מיד על כל
ישראל?

א"ל הכל הוא סוד של חכמה,
משום שדוד אין לו לקבל
מלכות אלא עד שיתחבר עם
האבות שהם בחברון, ואז יקבל
בהם מלכות. ועל פן התעפכ שם
שבע שנים, כדי שיקבל מלכות
פראוי, והכל בסוד החכמה וכדי
שיתקן את מלכותו. כמו כן
אברהם לא נכנס לבריתו של
הקדוש ברוך הוא עד שנכנס
לארץ.

ראה מה כתוב, ויעבר אברם
בארץ. ויעבר? וילך? היה צריך
להיות! אלא כאן הוא רמז השם
הקדוש שנחתם בו העולם
בשבעים ושנים אותיות חקוקות
שכלן בשם הזה. כתוב כאן
ויעבר, וכתוב שם (שמות לד) ויעבר
ה' על פניו ויקרא.

בספרו של רבי ייסא הזקן כתוב,
ויעבר אברם בארץ, וכתוב שם
(שם לג) אני אעביר כל טובי. והוא
רמז לקדשת הארץ שבאה

שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרָה. מִסְטָרָא דָא (ד"א ל"ג דלתתא).
 לְסִטְרָא דָא כְּדָקָא חֲזִי. וְהַפְנֵעֲנִי אֲזִי בְּאַרְיָן.
 הָא אֲתָמָר דְּעַד פְּדִין שְׁלֵטָא חוּיָא בִישָׁא
 דְּאֲתַלְטִיא וְאִיִּיתִי לוֹוֹטִין עַל עֲלָמָא דְכְּתִיב,
 (בראשית ט) אָרוּר כְּנֻעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֵיו
 וּכְתִיב, (בראשית נ) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגו'.
 וְתַמְזַן אֲתַקְרִיב אֲבָרְהֵם לְגַבִּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא. מַה כְּתִיב וַיֵּרָא יְיָ אֶל אַבְרָם הֲכֵא אֲתַגְלִי
 לִי מַה דְּלָא הָוָה יַדַּע הֵהוּא חִילָא עֲמִיקָא
 דְּשְׁלֵטָא עַל אַרְעָא. וּבְגִין כֶּף וַיֵּרָא מַה (ד"ד פ' 9
 ו"א) דְּהוּא מִתְּכַפְּסֵי מַנְיָה.

וּבְרִין וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְיָ הַנִּרְאָה אֵלָיו, כִּי
 דָּאָמַר לַיְיָ מַהוּ הַנִּרְאָה אֵלָיו. אֲלֵא
 הֲכֵא אֲתַגְלִי לִי הֵהוּא דְרָגָא דְשְׁלֵטָא עַל
 אַרְעָא וְעָאֵל בֵּיה וְאֲתַקְיִים בֵּיה :

וַיַּעֲתֵק מִשָּׁם הָהָרָה. מִתַּמְזַן יַדַּע הַר יְיָ. וְכִלְהוּ
 דְרָגִין דְנִטְיַעִין בְּהַאי אֲתַר. וַיֵּט אֲהֵלָה
 בְּה"א כְּתִיב. פְּרִישׁ פְּרִישׁוֹ וְקָבִיל מַלְכוּ
 שְׁמִיא בְּכִלְהוּ דְרָגִין דְאַחֲזִין בֵּיה. וּכְדִין יַדַּע
 דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׁלִיט עַל כָּלָא. וּכְדִין
 בְּנָה מִזְבֵּחַ. וְתַרִין מְדַבְּחָן הוּו, בְּגִין דְהֲכֵא
 אֲתַגְלִי לִי הֵהוּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׁלִיט עַל
 כָּלָא וַיַּדַּע חֲכָמָה עֲלָאָה, מַה דְּלָא הָוָה יַדַּע
 מִקְדָּמַת דְנָא. וּבְנָה תַרִין מְדַבְּחָן חַד לְדְרָגָא
 דְאֲתַגְלִיא וְחַד לְדְרָגָא דְאֲתַכְּפִיא.

תָּא חֲזִי, דְהֲכִי הָוָה בְּקִדְמִיתָא כְּתִיב וַיִּבֶן שָׁם
 מִזְבֵּחַ לַיְיָ הַנִּרְאָה אֵלָיו וְגו'. וְלִבְתַּר
 כְּתִיב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיְיָ סֵתֶם וְלֹא כְּתִיב
 הַנִּרְאָה אֵלָיו. וְכִלְא רָזָא דְחֲכָמָתָא אִיהוּ.
 וּכְדִין אֲתַעֲטַר אֲבָרְהֵם מְדַרְגָּא לְדְרָגָא עַד
 דְסֻלֵּיק לְדְרָגִיָּה הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּסַּע אַבְרָם
 הַלוֹךְ וְנִסְוַע הַנְּגַבָּה. דָּא דְרוּם דְהוּא חוּלְקִיָּה
 דְאֲבָרְהֵם. הַלוֹךְ וְנִסְוַע דְרָגָא בְתַר דְרָגָא עַד

מִמְקוּם עֲלִיזִין כְּרָאוּי. עַד מְקוּם
 שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרָה, מִצַּד זֶה (ד"א
 ל"ג שלמסוף) לְצַד זֶה כְּרָאוּי. וְהַפְנֵעֲנִי
 אֲזִי בְּאַרְיָן, הַרִי נִתְבָּאָר שְׁעַד כְּעַת
 שׁוֹלֵט הַנְּחָשׁ הָרַע שְׁהֲתַקְלַל
 וְהִבִּיא קָלְלוֹת עַל הָעוֹלָם,
 שְׁכָתוּב (בראשית ט) אָרוּר כְּנֻעַן עֶבֶד
 עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֵיו, וּכְתוּב (שם ג)
 אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגו'.
 וְשֵׁם הַתְּקָרֵב אֲבָרְהֵם לְקִדְוֹשׁ
 בְּרוּךְ־הוּא. מַה כְּתוּב? וַיֵּרָא ה'
 אֶל אַבְרָם. כָּאֵן הַתְּגַלָּה לוֹ מַה
 שְׁלֵטָא הָיָה יוֹדַע אוֹתוֹ הַכַּח הָעֵמֶק
 שְׁשׁוֹלֵט עַל הָאָרֶץ. וּמִשׁוּם כֶּף
 וַיֵּרָא, מַה שְׁהִיָּה מְכַסֶּה מַמְנוֹ.

וְאִזּוּ וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה
 אֵלָיו. כִּיִּין שְׁאָמַר לַה', מַה זֶה
 הַנִּרְאָה אֵלָיו? אֲלֵא כָּאֵן הַתְּגַלָּתָה
 לוֹ אוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁשׁוֹלֵטָת עַל
 הָאָרֶץ, וְנִכְנַס בָּהּ וְהַתְּקִים בָּהּ.

וַיַּעֲתֵק מִשָּׁם הָהָרָה. מִשָּׁם יַדַּע
 הַר ה' וְכִל הַדְּרָגוֹת הַנְּטוּעוֹת
 בְּמִקוּם הַזֶּה. וַיֵּט אֲהֵלָה, כְּתוּב
 בְּה"א. פְּרִישׁ פְּרִישָׁה וְקָבִיל
 מַלְכוּת שְׁמַיִם כָּל הַדְּרָגוֹת
 שְׁאֲחִזוֹת בּוֹ, וְאִזּוּ יַדַּע שְׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וְאִזּוּ
 בְּנָה מִזְבֵּחַ. וְשְׁנֵי מִזְבְּחוֹת הָיוּ,
 מִשׁוּם שְׁכָאֵן הַתְּגַלָּה לוֹ שְׁהִיָּה
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל
 הַכֹּל, וַיַּדַּע הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה מַה
 שְׁלֵטָא הָיָה יוֹדַע מִלְּפָנֵי כֵן. וּבְנָה
 שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת - אֶחָד לְדְרָגָה
 הַגְּלוּיָה, וְאֶחָד לְדְרָגָה הַנְּסֻתָּרָה.

בָּא רָאָה שְׁכָף הָיָה כְּרָאוּשׁוֹנָה.
 כְּתוּב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' הַנִּרְאָה
 אֵלָיו וְגו', וְאַחַר כֶּף כְּתוּב וַיִּבֶן
 שָׁם מִזְבֵּחַ לַה' סֵתֶם, וְלֹא כְּתוּב
 הַנִּרְאָה אֵלָיו, וְהַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל
 חֲכָמָה. וְאִזּוּ הַתְּעַטַּר אֲבָרְהֵם
 מְדַרְגָּה לְדְרָגָה עַד שְׁעֵלָה
 לְדְרָגָתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּסַּע אַבְרָם
 הַלוֹךְ וְנִסְוַע הַנְּגַבָּה. זֶה הַדְּרוּם,
 שְׁהוּא חֲלָקוֹ שֶׁל אֲבָרְהֵם, הַלוֹךְ

ונסוע דרגה אחר דרגה עד שעלה לדרום ושם נקשר פראוי, ועלה לדרגתו של הדרום. פיון שאברהם התעטר בדרגתו בארץ הקדושה ונכנס [פארין] לדרגה הקדושה, אז מה כתוב? ויהי רעב בארץ, שלא היו יודעים ידיעה להתקרב אל הקדוש ברוך הוא.

ויהי רעב בארץ, שעד כעת לא היה הפח שעל הארץ נותן חזק ומזון על הארץ, משום שטרם התקדשה [נ"א נקנה] ולא עמדה בקיים. פיון שאברהם ראה את אותו הפח הממנה על הארץ, לא נתן חזק וכח קדוש פראוי, אז וירד אברהם מצרים לגור שם. מנין ידע אברהם? שכתוב לזרעך נתתי את הארץ הזאת. אז ידע אברהם שהנה הארץ לא נחננה בתקון קדוש, אלא בדרגות [ידועות] קדושות שיצאו ממנו. ואז ידע אברהם את סוד החכמה, שהארץ לא תתקן בקדושה, אלא כפי שאמרנו.

סתרי תורה

הקדוש ברוך הוא רומז חכמה עליונה באברהם וביצחק. אברהם זו הנשמה לנשמה והיא [ס"א אב ורם], והנשמה הזו היא שרה. לוט זה הוא הנח"ש וכת זוגו של הסמאל"ל ההוא. רוי"ח הקדושה זה יצחק. נפ"ש הקדושה זו רבקה. יצ"ר הרע זו רוח הבהמה, ועל זה אמר שלמה בחכמתו (קהלת א) מי יודע רוח בני האדם העולה היא וגו' נפש הבהמית דא נפש מסטרא דיצר הרע.

ועל זה אמרו [שהוא] שהנשמה לנשמה הזו מעוררת את האיש בירא"ה ובחכמ"ה. הנשמה מעוררת את האיש בבינה. זהו שכתוב (איוב כח) ויאמר לאדם הן יראת ה' הנשמה מעוררת בתשוב"ה שנקראת בינה ונקראת שר"ה. ורו"ח הוא הקו"ל, ונקרא דעת,

דסליק לדרום ותמן אתקשר פדקא יאות וסליק לדרגיה דדרום. פיון דאתעטר אברהם בדרגוי בארעא קדישא ועאל (בארעא) בדרגא קדישא, פדין מה כתיב ויהי רעב בארץ. דלא הווי ידעי ידיעה לקרבא לגבי דקדשא בריך הוא:

ויהי רעב בארץ, דעד כען לא הוה חילא דעל ארעא יהיב תקפא ומזונא על ארעא, בגין דעד לא אתקדשת (נ"א אהתקנת) ולא קיימא בקיומא. פיון דחמא אברהם דהא ההוא חילא דממנא על ארעא לא יהיב תקפא וחילא קדישא פדקחזי, פדין וירד אברהם מצרימה לגור שם. מנא ידע אברהם, דכתיב לזרעך נתתי את הארץ הזאת. פדין ידע אברהם דהא ארעא לא אתפקנא בתקונא קדישא אלא בדרגין (ידעו) קדישין דיפקון מניה, וכדין ידע אברהם רזא דחכמתא דארעא לא תתקן בקדושה אלא כדאמרן:

סתרי תורה

קדשא בריך הוא רמזי חכמתא עלאה באברהם וביצחק, אברהם דא נשמתא לנשמתא ואיהי (ס"א אב ורם), נשמ"ה דא היא שרה. לוט דא הוא נח"ש וכת זוגיה דההוא סמאל. רוי"ח קדישא דא יצחק. נפ"ש קדישא דא רבקה. יצ"ר הרע דא רוח הבהמה, ועל דא אמר שלמה בחכמתיה (קהלת א) מי יודע רוח בני האדם העולה היא וגו' נפש הבהמית דא נפש מסטרא דיצר הרע.

ועל דא אמרו (נ"א דהוא) דאיהי נשמתא לנשמתא אתערא לגברא בירא"ה ובחכמ"תא, נשמתא אתערא לאיניש בבינה, הדא הוא דכתיב, (איוב כח) ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וגו'. נשמ"תא אתערי בתשוב"ה דאתקרי בינה מעוררת את האיש בבינה. זהו שכתוב (איוב כח) ויאמר לאדם הן יראת ה' הנשמה מעוררת בתשוב"ה שנקראת בינה ונקראת שר"ה. ורו"ח הוא הקו"ל, ונקרא דעת,